

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I FALUN
 Ann Liljedal

DOM
 2016-09-14
 Meddelad i Falun

Mål nr
 2807--2812-16

KONKURRENSVERKET	
2016-09-14	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

KLAGANDE

KPA Pensionservice AB, 556569-1077
 106 85 Stockholm

Ombud: Advokaterna Rickard Haglund och Sigrid Törnsten
 Advokatfirman Hammarskiöld & Co
 Box 2278
 103 17 Stockholm

MOTPARTER

1. Borlänge kommun, 212000-2239
2. Falu kommun, 212000-2221
3. Gagnefs kommun, 212000-2155
4. Ludvika kommun, 212000-2270
5. Sätters kommun, 212000-2247
6. Hedemora kommun, 212000-2254

Ombud för samtliga motparter: Gemensamma nämnden för upphandling
 Upphandlingscenter FBR, 771 82 Ludvika

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten förordnar att upphandlingen ska göras om.

Dok.Id 172710

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 45	Kullen 4	023-383 00 00	023-383 00 80	måndag-fredag
S-791 21 Falun		E-post: forvaltningsrattenifalun@dom.se		08:00-12:00
		www.forvaltningsrattenifalun.domstol.se		13:00-16:00

BAKGRUND OCH YRKANDE M.M.

Ludvika kommun har tillsammans med kommunerna Borlänge, Falun, Säter, Gagnef och Hedemora genom samarbetsavtal inrättat en gemensam nämnd för upphandlingssamverkan. Kommunfullmäktige i respektive kommun har med vissa undantag överlåtit rätten att annonsera upphandlingar och fatta tilldelningsbeslut till nämnden. Nämnden har genomfört en upphandling av pensionsadministration, GNU 2015/37, för ett antal medverkande kommuner, kommunalförbund och kommunala bolag genom öppet förfarande enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU). I upphandlingen gick det att lämna anbud för ett eller två leveransområden; (1) pensionsadministration för Falun, Borlänge, Ludvika och Säter samt (2) pensionsadministration och försäkring för Gagnef och Hedemora. Anbud har begärts in för båda leveransområdena eftersom delen försäkring endast finns i en av delarna. Tilldelningsbeslut fattades den 20 juni 2016 varvid en annan leverantör än KPA Pensionservice AB (KPA Pension) antogs för båda leveransområdena.

KPA Pension ansöker om överprövning och yrkar att upphandlingen ska göras om. KPA Pension har lidit eller i vart fall riskerar att lida skada.

Den gemensamma nämnden bestrider bifall till ansökan.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE*Utgångspunkter för förvaltningsrättens prövning*

Förvaltningsrätten har att pröva om det på grundval av vad KPA Pension anfört är visat att den gemensamma nämnden har brutit mot någon av de grundläggande principerna eller någon annan bestämmelse i LOU och att detta medfört att KPA Pension lidit eller kan komma att lida skada (16 kap. 6 § LOU). De grundläggande principerna innebär att upphandlande myndigheter ska genomföra upphandlingar på ett öppet sätt, behandla leverantö-

rer likvärdigt och icke-diskriminerande samt iaktta principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet (1 kap. 9 § LOU).

Av 2 kap. 15 § LOU framgår att med ramavtal avses ett avtal som ingås mellan en eller flera upphandlande myndigheter och en eller flera leverantörer i syfte att fastställa villkoren för senare tilldelning av kontrakt under en given tidsperiod.

Enligt 5 kap. 3 § LOU får ett ramavtal löpa under längre tid än fyra år endast om det finns särskilda skäl.

Förfrågningsunderlaget

Av förfrågningsunderlagets administrativa föreskrifter framgår bland annat följande.

1.1 Omfattning

UpphandlingsCenter FBR/Ludvika kommun genom gemensam nämnd för upphandling (nedan kallad den upphandlande myndigheten UhC) inbjuder till anbudsgivning gällande – Pensionsadministration med diarienummer GNU 2015/37, enligt nedanstående instruktioner och bifogade handlingar.

Leveransområde 1 Pensionsadministration för Falun, Borlänge, Ludvika och Sätters kommuner. Option för dessa kommuner att under avtalstiden kunna teckna försäkring med samma omfattning som upphandlas för övriga kommuner i denna upphandling.

Leveransområde 2 Pensionsadministration och försäkring för Gagnef och Hedemora.

Upphandlingen omfattar fullständig pensionsadministration av AKAP-KL, KAP-KL, PFA, PA-KL och äldre bestämmelser och överenskommelser inkluderande pensionsreglementen för förtroendevalda OPF-KL samt PBF. Upphandlingen avser även rätt för kommunen att avropa pensionshandläggartjänst när behov uppstår ex. vid sjukdom.

Anbudet ska avse

- alla arbetstagare som är eller har varit anställda hos kommunen och för vilka kommunens pensionsbestämmelser gäller
- alla förtroendevalda för vilka kommunens pensionsbestämmelser gäller
- alla pensionstagare för vilka kommunens pensionsbestämmelser gäller

Upphandlingen omfattar försäkring av:

- Förmånsbestämd Ålderspension
- Efterlevandepension till vuxen och barn
- Alternativ pension (sk. alternativ KAP-KL) samt premiebefrielse för samtliga

moment

- Lönevaxling
- Option partiell inlösen av IPR

Upphandlingen delas upp i två Leveransområden:

Leveransområde 1 (ett) är Pensionsadministration för Falun, Borlänge, Ludvika och Säter, där det även ingår leverans av försäkring och lönevaxling för Säter.

Leveransområde 2 (två) är Pensionsadministration tillsammans med försäkring för Gagnef och Hedemora.

Fråga om kontraktet är ett ramavtal?

Vad parterna anför

KPA Pension anför i huvudsak följande. Upphandlingen består av två leveransområden, leveransområde 1 och 2. De fyra kommunerna i leveransområde 1 har möjlighet att avropa försäkring, en så kallad option som det uttrycks i förfrågningsunderlaget. Dessa kommuner är inte tvungna att köpa in försäkring utan kan nöja sig med den fasta delen av leveransområde 1, pensionsadministration. Såvitt gäller försäkring är volymer eller närmare antal inte på förhand bestämda, utan detta köps in i separata beställningar efter respektive kommuns behov. Denna del av upphandlingen utgör uppenbart ett ramavtal. I de fall ett avtal som upphandlas har inslag av både ett vanligt upphandlat kontrakt och ett ramavtal ska den så kallade överviktsprincipen gälla. Detta innebär att det ska avgöras om de tjänster vars villkor är hänförliga till ett vanligt kontrakt enligt LOU eller de tjänster som har villkor av ramavtalskaraktär utgör upphandlingens huvudsakliga föremål, vilket sedan får avgöra om reglerna för ramavtal ska tillämpas. I bedömningen har de olika tjänsternas andel av kontraktsvärdet en avgörande betydelse. Vad gäller leveransområde 1 i den del som är förutbestämd, pensionsadministration, så har den ett värde om ca 1,7 miljoner kronor per år eller 18,7 miljoner på elva år. Det beräknade värdet av den del som utgörs av en option, försäkring, har ett uppskattat värde om 3 miljarder kronor på elva år. I leveransområde 2 är förhållandet pensionsadministration ca 400 000 kr per år eller 4,4 miljoner kronor på elva år och värdet av försäkring är uppskatt-

ningsvis ca 360 miljoner kronor för hela elva årsperioden. Den gemensamma nämnden har valt att upphandla med option på försäkring med en icke begränsad omfattning. Värdet av kontraktet ska räknas fram på så sätt som anges i EU-domstolens avgörande den 15 juli 2010 i mål C-271/08 Kommissionen ./ Tyskland. Värdet av den optionsbaserade delen av upphandlingen är alltså så mycket större än värdet av resterande delar av upphandlingen varför upphandlingen utan tvivel måste anses röra ett ramavtal. Förfrågningsunderlaget innehåller dessutom grundläggande bestämmelser av tydlig ramavtalskaraktär. Exempelvis anges att den gemensamma nämnden är upphandlande myndighet medan de sex kommunerna är avropsberättigade myndigheter. Det anges även att beställningar/avrop görs av respektive kommun. Dessa villkor understryker avtalets natur av ramavtal.

Den gemensamma nämnden anför i huvudsak följande. Ramavtal används när parterna inte har fastställt samtliga villkor i sitt avtal utan de avser att ingå ytterligare kontrakt vari villkor fastställs senare under ramavtalets löptid. I upphandlingen upphandlas den fullständiga pensionsadministrationen. Fråga är således om ett helhetsåtagande och i upphandlingen finns alla villkor redan fastställda. Det avtal som avses träffas kräver inte att ytterligare kontrakt ingås utan alla villkor finns reglerade i själva avtalet. Fråga är således inte om något ramavtal. Det finns en möjlighet att köpa till vissa tjänster vilka erbjuds i form av optioner. En option innebär en rätt att påkalla en viss tjänst etc. och bara för att en option är möjlig att påkalla föreligger inget ramavtal. De optioner som erbjuds är att teckna försäkring och att, vid behov vid t.ex. sjukdom, köpa pensionshandläggartjänst. Även för optionerna är villkoren redan fastställda. Genom avtalet görs en faktisk anskaffning (pensionsadministration) och några fler kontrakt kommer inte att ingås. Att sedan enskilda beställningar görs innebär inte att nya kontrakt uppkommer, alla villkor är redan fastställda. Överviktsprincipen ska gälla och vid en tillämpning av denna framgår det klart att det är fråga om ett avtal avseende den fullständiga pensionsadministrationen. Pensionsadministrationens om-

fattning är tydligt beskriven och är därmed känd under avtalstiden. Kontraktsvärdets tyngdpunkt styr om upphandlingen ska betraktas som ett ramavtal eller ett avtal, om inslag av båda finns i upphandlingen. KPA Pensions antydning att kontraktsvärdet på optionerna i denna upphandling skulle uppgå till 3 miljarder kronor respektive 360 miljoner kronor är lika orimliga som de är felaktiga. I realiteten hade samtliga kommuner fått lösa in hela sin pensionsskuld för att KPA Pensions angivna siffror tillnärmelsevis skulle stämma. Detta har ingen kommun någonsin gjort och sannolikheten att det kommer att göras under detta århundrade är tämligen låg, att någon kommun i detta avtal skulle lösa in hela sin pensionsskuld är obefintlig. Upphandlingen gäller vilket belopp en leverantör vill ha betalt för att förvalta kommunens pensioner. Avgifterna är den kostnad som ska betalas för tjänsten och det är det beloppet som utgör värdet på kontraktet. Frågan om hur mycket pengar som ska förvaltas handlar alltså inte om värdet på kontraktet. KPA Pension tolkar EU-domstolens avgörande C-271/08 Kommissionen ./ Tyskland fel vad gäller hur värdet på kontraktet ska räknas fram.

Vad gäller de påstådda villkoren av ramavtalskaraktär innebär kommunallagens regler om gemensam nämnd att kommuner får tillsätta gemensamma nämnder för att fullgöra uppgifter enligt särskilda författningar och för verksamheter i övrigt. De gemensamma nämnderna är som vilken nämnd som helst i de samverkande kommunerna men organisatoriskt tillhör de en värdkommun. En gemensam nämnd är ingen juridisk person och träffar inte kontrakt i den mening som avses i LOU. Värdkommunen får alltid ställning som juridisk person och part i de avtal som ingås för nämndens räkning. Varje kommun som ingår i nämnden har överlåtit sin upphandlingsverksamhet, inklusive avtalstecknande till Ludvika kommun som är värdkommun för den gemensamma nämnden. Av detta följer att de kommuner som deltar i samtliga av nämndens upphandlingar är bundna av avtalen och hänvisas till som "avropsberättigade myndigheter". Detta eftersom det är begreppet som ligger närmast tillhands då en gemensam nämnd genomför

upphandlingar. Uttrycket har ingen som helst betydelse för sakfrågan gällande ramavtal eller upphandlingskontrakt då uttrycket avropsberättigade myndigheter används i alla upphandlingar som nämndens upphandlingscenter genomför, även objektsupphandlingar. Att förfrågningsunderlaget innehåller en hänvisning till beställning eller avrop är måhända otydligt men innebär inte att avgränsade delar av avtalet kommer att beställas som brukligt är i ett ramavtal.

Förvaltningsrättens bedömning

Ramavtal definieras i 2 kap. 15 § LOU som ett avtal som ingås mellan en eller flera upphandlande myndigheter och en eller flera leverantörer i syfte att fastställa villkoren för senare tilldelning av kontrakt under en given tidsperiod. Med andra ord ger ett ramavtal en upphandlande myndighet en föreskriven möjlighet att vid behov köpa varor eller tjänster. Detta till skillnad mot ett vanligt kontrakt där köp av ett visst antal preciserade varor eller tjänster regleras. Om ett avtal utgör ett ramavtal eller inte i LOUs mening är beroende av de konkreta omständigheterna i det enskilda fallet. En bedömning måste därför utgå ifrån de villkor som ställs upp i de upphandlade kontrakten och i den mån kontrakten hänvisar till förfrågningsunderlaget, den information som anbudsgivarna fått ta del av där. Av kontraktsvillkoren framgår bland annat att de kommuner som ingår i leveransområde 1 har option att under avtalstiden kunna teckna försäkring med samma omfattning som upphandlas för övriga kommuner i upphandlingen. Likalydande skrivning återfinns i de administrativa föreskrifterna i förfrågningsunderlaget. Mot bakgrund av detta står det enligt förvaltningsrättens mening klart att de upphandlande myndigheterna inte avsett att åta sig att anskaffa viss prestation mot viss ersättning i den del som avser option på försäkring. Den ersättning som vinnande leverantör erhåller utgår visserligen från det pris denne lämnat. Däremot är den prestation de upphandlande myndigheterna efterfrågar styrd av det behov myndigheterna har. Prestationen är således inte be-

stämd på förhand och de upphandlande myndigheterna är inte heller förpliktade att i viss utsträckning efterfråga upphandlad tjänst. Förvaltningsrätten anser därför att varje enskild avropad försäkring får ses som en tilldelning av kontrakt avseende upphandlad tjänst. Tjänsten ska levereras i enlighet med de villkor som fastställts i de upphandlade kontrakten som ska ses som ramavtal.

Förvaltningsrätten har alltså kommit fram till att den del av kontraktet som avser option på försäkring är att se som ett ramavtal. Den del som avser pensionsförvaltning är ostridigt ett tjänstekontrakt. Vilka upphandlingsregler som ska tillämpas vid upphandling av kontraktet får därmed bestämas med hjälp av den så kallade överviktsprincipen (jfr Kammarrätten i Jönköpings dom den 5 juni 2014 i mål nr 1871-13). Enligt överviktsprincipen ska kontraktsvärdet vägas in.

Av förfrågningsunderlagets administrativa föreskrifter framgår att upphandlingen omfattar försäkring av:

- Förmånsbestämd ålderspension
- Efterlevandepension till vuxen och barn
- Alternativ pension samt premiefrielse för samtliga moment
- Löneväxling
- Option partiell inlösen av IPR

Vidare framgår att anbudet ska avse

- alla arbetstagare som är eller har varit anställda hos kommunen och för vilka kommunens pensionsbestämmelser gäller
- alla förtroendevalda för vilka kommunens pensionsbestämmelser gäller
- alla pensionstagare för vilka kommunens pensionsbestämmelser gäller.

KPA Pension har anfört att den del av kontraktet som avser pensionsförvaltning är värt 1,7 miljoner kr per år och 18,7 miljoner kr på elva år i leverans-

område 1. I leveransområde 2 är värdet på kontraktet i den del som avser pensionsförvaltning 400 000 kr per år, 4,4 miljoner på elva år. Mot detta har inte den gemensamma nämnden invänt och förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta dessa uppgifter.

Mot kontraktsvärdet avseende pensionsförvaltning ska kontraktsvärdet avseende option på försäkring ställas. KPA Pension anför att värdet på optionerna är åtminstone 3 miljarder för leveransområde 1. Den gemensamma nämnden anför att de av KPA Pension angivna värdena på optionerna är orimliga och att det skulle krävas att samtliga kommuner fått lösa in hela sin pensionsskuld för att nå upp till dessa summor. Förvaltningsrätten konstaterar att den gemensamma nämnden inte anför något om vilket annat kontraktsvärde optionerna på försäkringarna har. Den gemensamma nämnden anför att värdet ska räknas utifrån avgifterna som ska betalas för tjänsten men ger ingen information om vilka faktiska summor dessa avgifter uppgår till. De av KPA Pension angivna värdena synes höga men mot bakgrund av att optionen på försäkring inte begränsats och då kontraktsvärdet i vart fall inte är noll kr lägger förvaltningsrätten det i målet enda angivna beloppet som grund för jämförelsen som ska göras enligt överviktsprincipen. Således överstiger värdet av den del av kontraktet som utgör option på försäkring, klart den del av kontraktet som utgör ett tjänsteavtal. Upphandling av kontraktet ska därmed ske i enlighet med reglerna om ramavtal.

Är avtalstiden förenlig med LOU?

Vad parterna anför

KPA Pension anför i huvudsak följande. Ett ramavtal får löpa under längre tid än fyra år endast om det finns särskilda skäl. I detta fall föreligger inte några omständigheter som utgör särskilda skäl för att tillämpa en avtalstid så lång som elva år. Om förvaltningsrätten skulle komma till slutsatsen att avtalet i upphandlingen inte är ett ramavtal görs gällande att avtalstiden under

alla omständigheter är för lång. Det aktuella avtalet har med hänsyn till karaktären på det som anskaffas en oproportionerligt lång avtalstid. Detta riskerar att leda till inlåsnings effekter som innebär att kommunerna inte utnyttjar de möjligheter till konkurrens som finns på marknaden. Byte av leverantör i en upphandling av pensionsadministration och försäkring av den aktuella storleken medför inte kostnad eller arbetsinsats av en omfattning som motiverar den mycket långa avtalstiden. Det vitsordas inte att upphandlingen skulle innebära att ett nytt datasystem måste ”byggas upp, driftsättas och anpassas”. Vad gäller skada innebär den långtgående avtalstiden och bristerna i transparens av upphandlingen att bolaget har haft svårigheter att lämna ett konkurrenskraftigt anbud. Detta innebär att bolaget som inte tilldelats kontrakt i upphandlingen har lidit eller under alla förhållanden riskerar att lida skada. Skulle den oproportionerligt långa avtalstiden få bestå förhindrar detta förnyad konkurrensutsättning under en mycket lång tid framöver. Detta leder till tydliga inlåsnings effekter, som konkret medför att bolaget, om de upphandlande myndigheterna tillåts teckna avtal i enlighet med tilldelningsbeslutet, kommer att sakna möjlighet att tilldelas kontrakt med kommunerna genom nya upphandlingar under överskådlig framtid.

Den gemensamma nämnden anför i huvudsak följande. Proportionalitetsprincipen innebär att krav och villkor i upphandlingen ska stå i rimlig proportion till det som upphandlas. Vare sig LOU eller dess förarbeten innehåller någon reglering av vilken avtalstid som får användas så länge avtalet inte är ett ramavtal. Detta avtal är inget ramavtal. Avtalstider i samma härad förekommer i branschen. Rimligtvis är det varje upphandlande myndighet som är bäst lämpad att avgöra vilken avtalstid som för aktuell myndighet innebär den bästa affären. I en upphandling som denna är den affärsmässiga bedömningen att för korta avtalstider är direkt skadliga för konkurrensen eftersom den absolut vanligaste sammansättningen av anbudsgivare i liknande offentliga upphandlingar består av bolaget och den vinnande anbudsgivaren. Då tjänsten är förknippad med en hög grad av komplexitet och omfattande data-

system finns höga trösklar som hindrar små och medelstora leverantörer att lämna anbud och etablera sig på marknaden. Marknaden som den ser ut i dag påminner närmast om ett oligopol. Inlåsnings-effekten som bolaget hänvisar till är felaktig. Den verkliga inlåsnings-effekten är den bristande konkurrenssituationen som upphandlande myndigheter har ett ansvar att försöka komma tillrätta med.

För det fall förvaltningsrätten ändå skulle anse att avtalet är ett ramavtal kan konstateras att upphandlingar av pensionsadministration kan innebära ett leverantörsbyte och resultera i stora kostnader för utbildning av samtliga handläggare, integration mellan personalsystem och administrativt system samt överföring av uppgifter från befintlig leverantör till den nya leverantören. Avtalstiden ska anpassas efter upphandlingen i fråga. Det är svårt att etablera sig på denna oligopolmarknad och därför görs försök att påverka marknaden genom att medvetet signalera att långa avtalstider är att vänta. En affärsmässig bedömning av marknaden har gjorts och därvid har konstaterats att den har en hög ingångströskel på grund av komplexitet då det krävs stora investeringar för en etablering samt specifik och speciell kompetens vid leverans. I upphandlingen ska ett övertagande ske och ett nytt datasystem byggas upp, anpassas och driftsättas. Detta innebär omfattande kostnader för den vinnande anbudsgivaren. Kostnader som måste kunna tjänas in under avtalsperioden. En avtalsperiod om elva år är i detta sammanhang inte för lång med beaktande av de omfattande investeringar som måste göras. Avskrivningsperioden för systemet i fråga är lång och avtalstiden måste anpassas till denna. Detta sammantaget motiverar att strategiskt skapa affärsmöjligheter genom långa avtalstider.

Förvaltningsrättens bedömning

Enligt 5 kap. 3 § LOU får ett ramavtal löpa under längre tid än fyra år endast om det finns särskilda skäl. Av förarbetena (prop. 2006/07:128 s. 332)

framgår det att det är den upphandlande myndigheten som har bevisbördan för att det finns särskilda skäl och att dessa skäl skall vara hänförliga till föremålet för upphandlingen. Enligt regeringens mening kan det vara fråga om ett avgränsat projekt som beräknas pågå något längre tid än fyra år och som inte har någon naturlig fortsättning när projektet avslutas. Det kan även vara situationer där föremålet för upphandlingen är av sådant slag att det medför stora investeringar för leverantören vilka skall betala sig under avtalstiden.

Av de kommersiella villkoren 1.2 i förfrågningsunderlaget framgår att avtalstiden löper från den 1 oktober 2016 till och med den 30 september 2019, med rätt till förlängning till och med den 30 september 2027 med två år i taget från och med den 30 september 2019. Eftersom utgångspunkten med att begränsa ramavtals löptid är att stävja att konkurrensen förhindras, begränsas eller snedvrids ska även löptid som kan komma ifråga efter utnyttjande av option tas i beaktande. Den löptid förvaltningsrätten har att förhålla sig till är därmed elva år. Den gemensamma nämnden har framfört att det innebär omfattande kostnader för den vinnande anbudsgivaren att bygga upp ett nytt datasystem som ska anpassas och driftsättas. Dessa kostnader måste kunna tjänas in under avtalstiden. KPA Pension har invänt och vitsordar inte att ett nytt datasystem måste byggas upp, driftsättas och anpassas. Förvaltningsrätten finner att det ligger i sakens natur att det i många fall är förenat med betydande kostnader och arbetsinsatser för en upphandlande myndighet att byta olika typer av administrativa system. Detta kan emellertid normalt inte anses som undantagsfall och den gemensamma nämnden har i den nu aktuella upphandlingen inte heller fastställt att avtalstiden med säkerhet ska löpa under längre tid än tre år, den 1 oktober 2016 till och med den 30 september 2019. Förvaltningsrätten finner således att den gemensamma nämnden inte har visat, och därmed inte uppfyllt sin bevisbörda, att det finns särskilda skäl att bestämma en kontraktstid om elva år på grund av de investeringar potentiella anbudsgivare behöver göra.

Avtalstiden framstår inte heller som proportionerlig för det fall kontraktet skulle anses utgöra ett tjänstekontrakt istället för ramavtal.

Mot bakgrund av att långa ramavtal anses förhindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen får samtliga potentiella leverantörer, däribland KPA Pension, anses lida skada genom att inte ha möjlighet att konkurrera om kontrakt under den tid som anses oskälilig.

Sammanfattning

Förvaltningsrätten har kommit fram till att upphandlingen har avsett kontrakt i form av ramavtal och att ramavtalen inte varit förenliga med LOU:s bestämmelser om hur länge ett ramavtal får löpa. KPA Pension har på grund av detta lidit skada. Eftersom felet har skett i det konkurrensuppsökande skedet kan det inte läkas genom att de upphandlande myndigheterna vidtar rättelse. Upphandlingen ska därför göras om. Vid denna bedömning vad avser ramavtal saknas skäl att pröva övriga invändningar mot upphandlingen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1C LOU).

Hanna Berglund
assessor

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Om Ni vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska Ni skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.